

16 november 2022

VVSG-reactie op voorstellen ter versterking gemeenteraad

Goedgekeurd door de raad van bestuur op 16 november 2022

1. Context

In december 2021 en januari 2022 bespraken drie parlementaire werkgroepen in thematische sessies de versterking van de gemeenteraad. De thema's waren:

- de beleids- en beheerscyclus (BBC)
- de controlerende rol van de gemeenteraad
- het statuut, de rol en de impact van het gemeenteraadslid.

In een mededeling aan de Vlaamse regering van 1 juli 2022 geeft minister Somers per deelthema de bedenkingen, voorstellen en suggesties weer die in de debatsessies door de deelnemende parlementsleden werden geformuleerd. Daarnaast worden enkele andere sporen toegelicht die al werden opgestart ter versterking van de lokale democratie. In het laatste hoofdstuk worden bij wijze van samenvatting zeven concrete voorstellen gedestilleerd uit de werkzaamheden van de werkgroepen die de gemeenteraad als spil van de lokale democratie kunnen versterken.

Het is de bedoeling dat de nota in het najaar van 2022 besproken wordt in de Commissie Binnenland van het Vlaamse Parlement.

De minister vraagt aan de VVSG een reactie op zijn nota. De VVSG wil minister Somers danken voor deze vraag en voor de inspanningen die hij met de Vlaamse regering levert om de lokale democratie te versterken.

In deze reactie focust de VVSG op de concrete voorstellen uit het voorlaatste hoofdstuk van de nota van de minister.

1. Introductie van de functie van 'raadsgriffier'
2. Vermindering van het aantal uitvoerende mandatarissen
3. Verhoging van de vergoeding van gemeenteraadsleden
4. Een onafhankelijke gemeenteraadsvoorzitter
5. Initiatiefrecht tot samenroepen van en agendering op gemeenteraadscommissies
6. Politiek verlof
7. Dualisme

Wanneer we in deze tekst spreken over de (gemeente)raad, dan bedoelen we ook de raad voor maatschappelijk welzijn. Hetzelfde geldt voor het college (van burgemeester en schepenen), waarmee we ook het vast bureau bedoelen.

2. Onevenwicht tussen college en raad

De laatste decennia werd een hele reeks maatregelen genomen die vooral het college versterkt hebben. Dit zien we op het vlak van het statuut (verhoging wedde, uittredingsvergoeding, sociaal statuut, ...) maar ook in de context waarbinnen het college werkt (afsprakennota tussen managementteam en college, nauwe samenwerking met de algemene directeur, rechtstreekse input vanuit de diensten, ...). De positie van de raad kwam tegelijk steeds meer onder druk, ondanks verschillende goedbedoelde pogingen van de decreetgever en de Vlaamse regering. We zien dat zowel bij het statuut van de raadsleden, dat al bij al mager blijft (geen wedde maar een (beperkt) presentiegeld, problematische toepassingsmogelijkheden van het politiek verlot, geen sociaal statuut), maar ook binnen de werkcontext (later toegang tot informatie, verder weg van de administratie, vaak veel delegatie naar het college, rechten deels afhankelijk van de goede wil van het college, ...).

Een van de belangrijkste en meeste zichtbare veranderingen voor de raad is het feit dat de functie van raadsvoorzitter niet langer automatisch uitgeoefend wordt door de burgemeester. Alleen zou men ook hier nog een belangrijke stap verder in kunnen gaan, door de voorzitter een behoorlijk statuut en meer onafhankelijkheid van het college te geven (bv. geen uitvoerend mandataris meer).

Door de versterking van het college (en van het statuut van de leden ervan), raken de raden en de raadsleden steeds meer achterop. Het onevenwicht tussen beide organen groeit. Nog een voorbeeld: collegevergaderingen vinden gewoonlijk tijdens de kantooruren plaats terwijl gemeenteraden altijd 's avonds bijeenkomen. Dat is niet alleen een probleem voor de voorbereidingstijd van de raadsleden, maar ook voor het leven naast het mandaat, waar constant een evenwicht moet worden gezocht tussen het privéleven, de reguliere job en het mandaat.

Er zijn meerdere mogelijkheden om de raad te versterken. Soms is daarvoor een wijziging aan de regelgeving nodig, soms niet. Het al dan niet noodzakelijk zijn daarvan mag geen argument zijn om een voorstel te beoordelen. Wanneer iets belangrijk genoeg is om te wijzigen, dan moet men dat doen. Wat los van alle mogelijke wijzigingen altijd nodig zal zijn, is een concreet engagement van het college om in het eigen bestuur initiatieven te nemen die de raad echt versterken. Intenties en verklaringen zijn een beginpunt, maar een sterkere raad vraagt ook een cultuuromslag. Het is niet gemakkelijk om als uitvoerende macht de controlerende en (mede)beleidsbepalende macht te versterken. Maar een sterke, degelijke raad (meerderheid én oppositie) hoeft geen bedreiging te zijn voor efficiënt bestuur. Een constructieve oppositie en meerderheidsfracties die echt hun rol spelen ten opzichte van het college maken een sterk bestuur nog sterker. Een sterk college heeft geen schrik van een sterke raad, maar laat zich juist uitdagen om het nog beter te doen.

De raad en het college hebben elk hun eigenheid. De raad en de raadsleden moeten beschikken over de nodige instrumenten om de grote lijnen van het beleid te sturen en het college te controleren. Een sterkere raad zal ook de burger meer betrekken.

De raad versterken en het verschil in statuut, werking en omkadering met het college verkleinen kan op meerdere manieren. Er is geen oplossing die past voor alle besturen.

Overigens, een keuze voor een bepaalde maatregel is geen garantie op succes als het een verwezenlijking op papier blijft. Andere omgangsvormen en een cultuuromslag (wat

concreet betekent: elk raadslid volwaardig erkennen in zijn of haar rol als volksvertegenwoordiger) zijn net zo belangrijk.

3. De functie van de 'raadsgriffier'

Nota minister Somers

'Tijdens de debatsessie rond de controlefunctie van de gemeenteraad werd de introductie van de griffie(functie) besproken, een vorm van ambtelijke personele ondersteuning die exclusief voor de raad wordt voorbehouden. Zo'n griffier verzorgt onder andere de informatievoorziening aan de raad, de hulpverlening bij de agendering en ondersteuning in functie van praktische en inhoudelijke vragen. Gelet op de bijkomende uitgaven die deze functie genereert, kan overwogen worden om een onderscheid in te bouwen in de regelgeving op basis van het inwonersaantal van gemeenten. Er wordt overwogen om met minder uitvoerende mandatarissen te werken om (bij benadering) budgetneutraal te kunnen voorzien in een griffiefunctie.'

Kader

De functie van raadsgriffier, zoals die in Nederland is geconcipeerd, kan zeker een grote meerwaarde hebben. De griffier staat daar uitsluitend ten dienste van de werking van de werking van de raad.

Maar een bijkomende functie creëren is geen doel op zich. De naam griffier of griffie is niet zo belangrijk. Waar het om gaat, is een betere ondersteuning van de raad in die gemeenten waar die ondersteuning beter kan, of waar men ervoor kiest die ondersteuning te maximaliseren. Het gaat dan o.a. om de informatiedoorstroming naar de raad. Dat is niet enkel het op eenvoudige wijze toegankelijk maken van documenten maar evengoed om wat belangrijk is naar boven te halen en desgewenst uit te leggen. Het heeft geen zin om de raadsleden te bedelven onder te lezen nota's, toelichtingen, verslagen, adviezen, rapporten, brieven, mededelingen enz. Ondersteuning om de essentie uit de informatie te halen, te filteren en (begrijpelijk) uit te leggen is essentieel. Dat geldt even goed voor hulp bij het toepassen van de rechten en plichten van de raadsleden en het beantwoorden van praktische en informatieve vragen. Sommige raadsleden geven aan dat de eigen administratie hen zeer goed helpt. In andere gemeenten ervaren raadsleden veeleer (soms door het college gestuurde) tegenwerking en zou bijkomende ondersteuning nuttig zijn.

VVSG-standpunt

Voor de VVSG is ondersteuning van de raad uitermate belangrijk. De functie van een raadsgriffier is zeer nuttig. Maar het is voor de VVSG niet meteen nodig om daarvoor overall een nieuwe medewerker aan te stellen. Het zou wel een mogelijkheid, bepaald in het decreet lokaal bestuur, moeten zijn om expliciet met 'bestuursondersteuning' of een 'bestuursondersteuner' te werken bij de raden die dat willen. Die bijkomende ondersteuning/ondersteuner kan dan in het huishoudelijke reglement worden opgenomen. Belangrijk daarbij is dat de raad zelf het initiatief kan nemen om meer ondersteuning te organiseren. Dit moet in afspraak met de algemeen directeur gebeuren.

Minimaal zou er een afsprakennota tussen gemeenteraad en college en managementteam moeten zijn (zoals die vandaag al bestaat tussen de algemeen directeur en de uitvoerende organen), waarbij de raadsvoorzitter namens de raad afspraken maakt met het

college (burgemeester) en de administratie (algemeen directeur en financieel directeur). Het spreekt voor zich dat dit ook een sterkere positie van de raadsvoorzitter impliceert. Daarnaast zou een bijkomend engagement vanuit de regering/de decreetgever/de administratie wenselijk zijn om samen met de VVSG besturen hierin te begeleiden, door de verspreiding van goede praktijken, het nauwgezet opvolgen van de (al dan niet) genomen maatregelen en het aanbieden van toegankelijke instrumenten.

4. Minder uitvoerende mandatarissen

Nota minister Somers

'Er was tijdens de debatsessie vooral discussie over de grootte van het college. Vooral in kleinere gemeenten blijft het aantal collegeleden hoog in verhouding tot de totale raad. In Nederland zijn er ceteris paribus minder wethouders. Dat moet ook in Vlaanderen mogelijk zijn en zou ook meer coherentie in het beleid brengen. Door het verminderen van het aantal schepenen, komt budget vrij om te besteden aan een griffier(functie).'

Kader

Voor de VVSG is het essentieel dat de balans tussen raad en college meer in evenwicht is. Nu is het verschil in statuut, omkadering en mogelijkheden te groot waardoor het evenwicht zoek is.

Sommige gemeenten kunnen het misschien wel doen met een of meer schep(en) minder. Het vrijgekomen budget kan dan naar de (ondersteuning van de) raad(sleden) gaan. Los van een verplichting zijn er een aantal pistes die het overwegen waard zijn.

VVSG-standpunt

De VVSG pleit er niet voor om in elke gemeente één schepen minder aan te stellen, maar vraagt wel maximaal aandacht voor voorstellen over de verhouding tussen het college en de raad, ook qua aantal mandatarissen.

Om de krachtsverhouding gemeenteraad-college wat meer in de richting van de direct verkozen raad te laten kantelen, zijn er verschillende mogelijkheden. Naast de kwalitatieve versterking en ondersteuning van de raad (zie elders in deze nota), valt het ook te overwegen om het kwantitatieve gewicht van het college binnen de raad te verkleinen. We zien hiervoor verschillende mogelijkheden:

- Schrap de twee schepenen extra in de eerste legislatuur na een fusie en de ene schepen extra in de daaropvolgende bestuursperiode. Als een goede band met de bevolking na de fusie een beleidsdoel is, dan kan overwogen worden om in een fusiegemeente (tijdelijk) twee raadsleden meer te laten verkiezen dan in een gemeente van dezelfde grootte.
- Herbekijk het aantal schepenen en raadsleden per bevolkingscategorie zoals die vandaag in het decreet lokaal bestuur zijn vastgelegd, en bepaal de maxima zo dat de leden van het uitvoerende orgaan nooit de meerderheid van de leden van de meerderheidsfracties kunnen uitmaken.
- Vandaag kunnen gemeenten al beslissen om het met minder schepenen te doen, al gebeurt dat slechts op een handvol plaatsen. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat het statuut vandaag niet toelaat dat schepenen in kleinere gemeenten voltijds met hun mandaat bezig kunnen zijn, terwijl dat in middelgrote en grote

gemeenten financieel wel mogelijk is. Een vermindering naar één (gewone) schepen lijkt zeker wenselijk in gemeenten tot 3.000 inwoners, omdat daar het college vandaag met vier leden in aantal te dominant is ten opzichte van een raad die uit hoogstens 7 (Herstappe), 9 (Mesen) of 11 (Baarle-Hertog, Bever, Horebeke, Spiere-Helkijn) leden bestaat.

5. Hogere vergoeding raadsleden

Nota minister Somers

'Een van de meest gehoorde verzuchtingen vanuit het veld is de kloof tussen de vergoeding van lokale uitvoerende mandatarissen en raadsleden. Daarom kan de decretaal opgelegde maximumgrens van de vergoeding van gemeenteraadsleden opgetrokken worden. Op die manier krijgen lokale besturen de mogelijkheid om hun volksvertegenwoordigers billijker te vergoeden, zonder dat ze daartoe verplicht worden.'

Kader

Raadsleden krijgen nu een presentiegeld per bijgewoonde zitting. In de overgrote meerderheid van de gevallen ligt die vergoeding tussen de 150 en 200 euro voor een gemeenteraadszitting. Wordt de OCMW-raadszitting aansluitend (en dus zonder bijkomende presentiegeld) gehouden en zonder bijkomende mandaten of vergoedbare vergaderingen (bv. gemeenteraadscommissies), dan gaat het om een heel beperkte vergoeding per maand. Dat valt nog meer op wanneer je dit afzet tegenover de vergoeding van een schepen in een gemeente van bv. tussen de 10.000 en 15.000 inwoners: 42.475,56 euro bruto per jaar. Zelfs met een presentiegeld dat nu aan een geïndexeerd maximum van 240,24 euro zit en pakweg 10 vergaderingen per jaar, kom je aan een verhouding van bijna 1 op 18 (op jaarbasis). Zelfs met enkele vergoedingen uit andere mandaten of extra vergoedbare vergaderingen, blijft het verschil bijzonder groot, wetende dat aan presentiegelden geen socialezekerheidsrechten (incl. pensioen) gekoppeld zijn, waar dit bij uitvoerende mandatarissen wél het geval is.

Raadsleden krijgen een presentiegeld, dat alleen bedoeld lijkt als vergoeding om aanwezig te zijn op vergaderingen. Raadsleden doen echter veel meer dan dat: vormingen volgen, documenten opvragen en doornemen, vragen en voorstellen uitwerken, aanwezig zijn op diverse bijeenkomsten, ...

De fundamentele verschillen tussen het presentiegeld en de vergoeding van uitvoerende mandatarissen kunnen eigenlijk symbool staan voor de (scheve) verhouding tussen raad en college: voor heel wat collegeleden is het mogelijk om voltijds (quasi-professioneel) bezig te zijn met het eigen mandaat, terwijl het voor raadsleden, ongeacht de tijd en moeite die ze spenderen en ongeacht de omvang van hun werk en de grootte van de gemeente, altijd slechts om een veredelde vrijwilligersvergoeding blijft gaan.

Het is wellicht niet nodig om de raadsleden in elke gemeente een volwaardig loon te geven, maar in bepaalde gevallen (bv. afhankelijk van de grootte van de gemeente, een verdere vermindering van het aantal uitvoerende mandatarissen of de bevoegdheden van de raad) kan het wenselijk zijn te werken met een hogere (vaste) vergoeding en eventueel een volwaardige wedde (bv. de helft van een schepenwedde). In dat laatste geval worden er dan ook een sociaal statuut en pensioenrechten aan gekoppeld. In andere gevallen kan een hogere vaste all-in-vergoeding al tegemoetkomen aan de inspanningen

die de raadsleden ter plaatse leveren. Een vaste vergoeding (all-in) heeft ook als voordeel dat het 'shoppen' van mandaten wordt tegengegaan: het bedrag omvat dan alle vergoedingen voor activiteiten binnen de gemeentelijke (en OCMW-) structuren.

VVSG-standpunt

De VVSG stelt voor dat gemeenten minstens de mogelijkheid krijgen hun raadsleden beter te vergoeden. Dat kan dat via een hoger presentiegeld of een vaste vergoeding. Het Nederlandse model (met een vaste maandvergoeding in functie van de grootte van de gemeente) kan hierbij als inspiratiebron dienen, maar ook andere mogelijkheden moeten verder onderzocht worden, net als de vraag hoe zo'n aangepaste vergoeding sociaal- en fiscaalrechtelijk moet behandeld worden.

Belangrijk is wel dat de raden maximaal zelf kunnen bepalen wat een correcte vergoeding is voor de raadsleden. Elementen die hierin kunnen spelen zijn de grootte van de gemeente, de bevoegdheden van de raad, (gebrek aan) omkadering enz.

De VVSG beseft dat een pleidooi voor een hogere of betere vergoeding voor sommige politieke mandatarissen in de publieke opinie niet eenvoudig ligt. Ze pleit dan ook voor de nodige omzichtigheid bij het voeren van dit debat, met voldoende duiding bij alle aspecten.

5. Onafhankelijke raadsvoorzitter

Nota Minister Somers

'Er worden momenteel stappen ondernomen om decretaal de mogelijkheid te voorzien om het mandaat van de voorzitter van de gemeenteraad tijdens de legislatuur te beëindigen en een andere voorzitter aan te stellen. Het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet over het lokaal bestuur, zoals een eerste maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 1 april 2022, voorziet in de mogelijkheid om een individuele motie van wantrouwen aan te nemen tegen de voorzitter van de gemeenteraad.

Daarnaast kan de combinatie van gemeenteraadsvoorzitter met een uitvoerend mandaat geschrapt worden. De voordracht van de voorzitter mag niet zomaar aanzien worden als een te verdelen mandaat door de meerderheid tijdens de vorming van de coalitie. De rol van de voorzitter moet ook in de praktijk door ieder raadslid kunnen opgenomen worden, onafhankelijk of deze al dan niet tot de meerderheid behoren. De nieuwe gemeenteraad kan eerst een debat voeren over wie de voorzitter moet zijn, met een duidelijk functieprofiel. Kandidaten moeten zich voorstellen aan de volledige raad waarna die een keuze kan maken.

Bovendien is ook een correct statuut van belang. Naargelang de grootte van een bestuur, stijgt ook de benodigde werktijd. De voorzitter moet kunnen rekenen op voldoende ondersteuning van de administratie, zeker voor de inhoudelijke voorbereiding van de dossiers. De griffier kan hierin eventueel ook een rol in nemen.'

Kader

De voorzitter is de 'manager' van de gemeenteraad. Hij of zij zit vaak op het knooppunt van de (soms gespannen) verhouding tussen de raad, het college en de administratie. Een degelijke ondersteuning en ruimte om te wegen op de werking van de raad zijn onontbeerlijk. Het kan niet genoeg benadrukt worden hoe belangrijk het is dat het college

én de raadsleden vertrouwen in de voorzitter hebben én dat de voorzitter het belang van de raadsleden vooropstelt. De raad is niet ondergeschikt aan het college, integendeel. De voorzitter is de persoon bij uitstek om de afstand tussen raad en college te overbruggen.

VVSG-standpunt

De VVSG gaat akkoord met het voorstel dat de raadsvoorzitter geen uitvoerende mandataris meer mag zijn.

Daarnaast vraagt de VVSG voor de raadsvoorzitter een volwaardig statuut en een correcte vergoeding. Hierbij lijkt het nuttig te zijn om de mogelijkheid te onderzoeken om de voorzitter een vaste vergoeding te geven (bv. de helft/een derde/een kwart van een schepenwedge, te bepalen door de raad), in lijn met de aanpassingen aan de vergoeding van de raadsleden. Blijkt die optie (nog) niet aan de orde, dan zou elke raadsvoorzitter minstens (standaard) een dubbel presentiegeld moeten ontvangen, óók voor de zitting van de OCMW-raad (als die niet aansluit op de vergadering van de gemeenteraad).

Daarnaast stelt de VVSG voor dat de voorzitter het initiatief moet nemen voor een afsprakennota tussen gemeenteraad en college en managementteam (zie ook punt 3).

6. Agendasetting

Nota minister Somers

'De gemeenteraad moet meer kunnen wegen op de agenda van de gemeenteraad en de gemeenteraadscommissies. Die wordt te veel bepaald door wat het college op de agenda zet. Raadsleden en vooral die van de oppositie krijgen vaak enkel wat ruimte via het vragenrecht. Als de raad meer invloed heeft op de agenda, kan de raad meer gewicht leggen in de beleidsbepaling, vergroot de volksvertegenwoordiging en kan de raad ook het college beter controleren. Dit moet leiden tot een meer democratisch gewicht binnen de raad en tot een beter beleid.'

Kader

De gemeenteraad zou meer moeten wegen op de agenda van de gemeenteraad. Hiervoor is geen wijziging aan het decreet lokaal bestuur nodig. Een aanmoediging of een oproep gesteund door de minister en het Agentschap Binnenlands Bestuur om hiermee te experimenteren is zinvol, zeker als de resultaten van dergelijke experimenten beschreven en gedeeld worden zodat ook andere besturen er inspiratie in kunnen vinden. Te vaak gaat men ervan uit dat zo'n experimenten niet toegelaten zijn omdat ze niet expliciet in het decreet staan. Een oproep vanuit de Vlaamse overheid kan die twijfel wegnemen.

VVSG-standpunt

De VVSG vraagt een proefproject om de raad meer impact te geven op de eigen agenda. Aan het recht van het college om punten te agenderen verandert niets. Wel zou een bv. een agendacommissie, bureau of fractieleidersoverleg een jaaragenda kunnen vastleggen waar ook meer informatieve momenten en discussies aan bod komen, zonder dat er tijdens deze zittingen meteen beslissingen moeten worden genomen.

7. Politiek verlot

Nota minister Somers

'Er is nood aan een Vlaams-federale uniformisering van de regels voor het politieke verlof. Een gecoördineerde aanpak tussen de gewesten en het federale niveau is ook nodig voor het statuut zelf om tot eenduidigere regelgeving te komen.'

Kader

De regelingen van politiek verlof (privé, overheid, leger, onderwijs, ...) lopen nu (te) fel uiteen. Dat maakt dat de sector waarin iemand actief is, bepaalt of hij/zij een degelijk politiek verlof krijgt of niet. Zeker de terugvorderingsmogelijkheid van de doorbetaalde wedde op de presentiegelden bij raadsleden die in de privésector werken, is bij velen een doorn in het oog. De twee dagen dienstvrijstelling (zonder terugvordering) die bij de overheid wordt aangeboden, zou dan ook een minimum moeten zijn voor alle mandatarissen (waarbij het doorbetaalde loon dan eventueel een fiscaal voordeel kan opleveren voor de werkgevers in kwestie). Tegelijk mangelt het nog geregeld aan de soepelheid waarmee werkgevers politiek verlof toestaan (niet enkel privé). Dit zou evenzeer kunnen gestimuleerd dan wel (efficiënter) bestraft kunnen worden.

VVSG-standpunt

De VVSG vraagt de Vlaamse overheid om in overleg met de federale overheid het politiek verlof te uniformiseren en eventuele drempels bij de toekenning van politiek verlof kritisch te bekijken.

8. Dualisme

Nota minister Somers

'Er zal worden onderzocht hoe en of een dualistisch systeem in Vlaanderen mogelijk is. In het dualisme wordt het college erkend in zijn dominante rol als bestuurder van de gemeente, maar wordt de raad als tegengewicht wel substantiëler versterkt (dus: ook opgewaarderd in de betekenis van 'controle over'). In Nederland werd dit systeem ingevoerd, waardoor het college sinds 2002 geen deel meer uitmaakt van de raad. De positie van de raad werd onderbouwd met nieuwe controle-instrumenten: eigen ambtelijke ondersteuning (de griffie), recht op diepgaand onderzoek (raadsenquête) en een onafhankelijke controle-instantie (de rekenkamer). Het versterken van de controlerende rol van de raad vormt zo een integraal kompas voor raadsleden om hun nieuwe positie ten opzichte van het college mee vorm te geven.'

Kader

Dualisme is een manier om de raad meer gewicht te geven t.a.v. het college. De collegelieden die deel uitmaken van de raad staan veel sterker in de raad dan de raadsleden die geen uitvoerend mandaat hebben, al was het maar omdat ze beschikken over meer kennis en achtergrondinformatie. Daarnaast zijn er ook relatief veel uitvoerende mandatarissen in de raad in verhouding tot het aantal raadsleden. Hierdoor wordt het debat in de raad vaak vooral bepaald door de uitvoerende mandatarissen.

VVSG-standpunt

De VVSG steunt het voorstel om grondig de voor- en nadelen van een dualistisch systeem in de Vlaamse lokale besturen te onderzoeken. Dualisme is echter geen doel op

zich. Het doel is de raad te versterken en een dualistisch systeem kan een middel zijn om de controle- en beleidsbepalende taak van de raad op te waarderen. Een voorzitter die geen uitvoerend mandaat heeft, is al een eerste stap. Bovendien moet in elk geval gewerkt worden aan een verbetering van het statuut, de omkadering en het gewicht van de raadsleden (zie ook hierboven). Op zich lijkt dualisme dus een logische keuze, wanneer je de politieke organen onafhankelijker van mekaar wil laten functioneren. Maar het dualisme dient dan wel gekaderd te worden in een breder geheel van maatregelen, zo niet zal het verkeerde verwachtingen creëren.

9. Conclusie

De VVSG stelt vast dat het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering al decennialang inspanningen doen om de gemeenteraad te versterken, maar dat er in de praktijk vaak vooral sterkere colleges zijn gecreëerd. De VVSG vraagt dat de minister de nota gebruikt om tot een méér actiegericht globaal plan te komen. Een totaalpakket van op elkaar afgestemde maatregelen werkt beter dan enkele losse voorstellen. De horizon kan hierbij de beleidsperiode 2025-2030 zijn, of zelfs 2031-2036, als blijkt dat niet alles meteen en overal in de gewenste richting mogelijk is

Een sterkere raad komt er nooit met een college dat hierin geen vertrouwen heeft en er ruimte voor maakt. Om het onevenwicht tussen raad en college te verkleinen moeten beide kanten stappen zetten.

Bij extra gewicht en mogelijkheden en een beter statuut mogen aan de verkozenen ook hogere verwachtingen gesteld worden. Zo mag verwacht worden dat als de raadsvoorzitters een volwaardig statuut krijgen en de juiste instrumenten om hun rol volwaardig te vervullen, ze ook echt de 'manager' van de gemeenteraad worden. Dat de raadsvoorzitter in dat geval ook gevat kan worden door een constructieve motie van wantrouwen, is dan maar terecht.

Ook van de raadsleden zelf mogen we inspanningen verwachten wanneer hun statuut verbeterd en ze meer kunnen wegen op het beleid. Wanneer de raadsleden correct vergoed worden, genoeg tijd krijgen voor hun mandaat (echt politiek verlof), snel toegang krijgen tot de juiste informatie, volwaardig en tijdig betrokken worden bij de vorming van de belangrijke dossiers en goed ondersteund worden, dan hebben ze de plicht om hier toe ook geïnformeerd en vanuit een constructieve ingesteldheid bij te dragen. Of ze nu initiatieven nemen, onderzoeken, steunen of controleren, ze hebben de plicht ervoor te zorgen dat de lokale democratie werkt. Maar een debat over die rol en taken kan er pas komen wanneer de randvoorwaarden er ook zijn om die rol en die taken op te nemen. De VVSG herhaalt de vraag dat eerst grondig aan hun statuut gewerkt wordt, alvorens het bredere debat over hun rol te voeren.